Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 49(55) Vilnius, trečiadienis, 1929 m. spalių mėn. 30 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks. 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. **Užsienyje metams 1 doleris.** Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

BALSAS IŠ ŠALIES.

Artimas lenkų vyriausybei oficialinis Varšuvos tyrinėti tautiniems reikalams Instituto organas „Sprawy Narodowościowe" Nr. 3—4 štai ką rašo apie lietuvius:

„Vilniaus lietuvių visuomenės vidujiniame gyvenime galima pastebėti opozicijos prieš viešpataujančius Lietuvoje santykius vis žymesnis įtakos padidėjimas. Šiuo žvilgsniu d-ro Alseikos įtaka didėja labiausia kaip tarp universiteto jaunuomenės, taip ir šiek tiek tarp jaunų mokytojų. Daug reikšmės čia turi d-ro Alseikos leidžiamas laikraštis „Vilniaus Šviesa", kuris dabar yra „Kultūros" draugijos organu. Pažymi vis didėjantį nesutikimą tarp senųjų ir jaunųjų ir „Vilniaus Rytojus" VI.22 d. ryšy su lietuvių gimnazijos matūrų įteikimu. Tai jaučiama ir iš „Życie Ludu" straipsnių, kuriuose opozicijai jau priduodama reikšmės ir kviečiama prie bendro darbo labiau pavojingose srityse kaip mokyklų sritis.

Mokyklų reikalais labiausia yra susirūpinusi lietuvių visuomenė. Tiems reikalams daugiausia vietos duoda spauda. Dabar didžiausi nusiskundimai yra jau ne del pačių mokyklų — kiek del mokytojų seminarijos, nes stinga kvalifikuotų mokytojų. Juk žinoma, kad vyriausybė uždarė „Ryto" mokytojų seminariją, duodama „Kultūros" draugijai koncesiją seminarijai vesti. Kadangi Lietuvių Komitetas del politinių pažiūrų skirtingumo „Kultūros" draugijai nedavė lėšų, toji koncesija po kurio laiko išgaravo, o seminarijas neatidaryta".

Tai tiek rašo „Sprawy Narodowościowe".

Kas moka skaityti tarp eilučių, tas be aiškinimų supras, kam yra palanki Varšuva ir ko trokšta iš „Sprawy Narodowościowe" ponai. O jai mūsų skaitytojai pritaikins, tik atitinkamai pakeitę, dar gyvą lenkų priežodį „Jak świat światem, nie będzie niemiec polakowi bratem", tai aišku bus, kodel mūsų sodžius taip karštai ginasi nuo įvairių neprašytų prietelių.

Dabar užleidžiame vietos lietuvių sodžiaus atstovui.

„Sutinki kai kada laikraštyje šį tą ir apie mūsų sodžių. Teisybė, buvo ir mūsų sodžiuje linksma ir smagu, tik jau ne šiandieną; šiandieną visai kitaip. Pirmiausia nuskriaudė mus bažnyčioje, o dabar, atsiradus dar šią vasarą „Kultūrai, — ir užbaigė. Dabar tarp jaunimo pasidarė kaip kokia vilkinyčia; viens į kitą žvairuoja, per susirinkimus, kai pasitaiko, neapseina be barnių. Ir iš kur tas viskas pas mus atsirado, mes ir sapne nesapnavom. Pirma, būdavo, kai sueis visas jaunimas, ar tai šventą dieną ar šiokią dieną, ir kai uždainuos, tai tik klausyk ir gėrėkis. Net gudai praeidami stabdė vienas kitą: „pačakai, ciotka, pasluchai, jak palitousku charašo spevajuć". Dabar gražios dainos ir giesmės užmirštos... Kol buvo Gėliūnuose vienas šv. Kazimiero draug. skyrius, tai ir vienybė buvo jaunimo ir viso sodžiaus tarpe; o kai tsirado „Kultūra", nuėjo Gėliūnai... pakluonėn".

Kaimietis.

Lydos apskrities sienų nepastovumas.

Spalių 14 d. Lydos apskrities administracijos skyrius palankiai priėmė Vilniaus Trakų skyriaus sumanymą prijungti prie Užbalio, Rodunės ir Eišiškio valsčių Kanevos valsčiaus dalis, kad apskričių siena eitų į rytus nuo Galadiškių, Papiškio, Jasauščiznos, Drucminų ir Grybašių. Taip pat manoma nuo Eišiškio atskirti prie Varėnos valsčiaus: Jurgiškį, Burneikas iš Šimošiškį, o prie Valkinykų valsčiaus: Klevelius ir Volochavičius. Nesutiko nuo Eišiškio atskirti Rukonis, Versaką, Konstantiškį, Svetkevičius, Totėnus, Nevanionis ir kitas vietas. Tik sutiktų, jeigu vietos gyventojai patys panorėtų atsiskirti. Vilniaus Trakų skyrius, matyt, norėtų prie Valkinykų valsčiaus pridėti bent keletą apgudėjusių ir aplenkėjusių sodžių, nes dabar Valkinykų valsčiuje nėra lenkų „ani na lekarstwo".

Žemės ūkio gerinimas.

Vilniaus vaivadijos Viešųjų Darbų Direkcija imasi vietomis gerinti ūkius. Bendrai, gyventojai nepasitiki dabartinių viešųjų įstaigų darbais ir daug kur sodiečiai net pasipriešino tiems darbams. Nelaimei, viešieji darbai kaip Vilniaus mieste, taip ir sodžiuje blogai sutvarkyti turi mažą kreditą, tai žmonės greita supranta ir bijosi pradėti laukų darbus ir jų nepabaigti. Tik Švenčionių apskrity laukų ir pievų pagerinimo darbai šiek tiek pasistūmėjo ties Lietuvos administracine linija Kūnos paupiais. Ten nusausinta pievos, iškasant paprastus griovius ir mėginta drenuoti dirvos. Dabar ūkio gerinimo darbai pasiekė Švenčionių apylinkes: Cerkliškių dvarą, Ūkio mokyklos ir miesto magistrato žemes. Kaip matome darbas varomas nesistematingai: vienur nebaigta, kitur pradėta.

Vytauto komitetas Amerikoj.

Amerikos lietuviai sąryšy su Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto mirties 500 metų paminėjimu nutarė prie sukaktuvių iškilmių surengimo kuo plačiausiai prisidėti. Spalių 10 d. Brooklyne įvyko, dalyvaujant visiems žymesniems veikėjams iš New Yorko ir New Jersey valstybių, susivažiavimas, kuriame išrinktas Vytauto Didžiojo K-tas. Išrinktojo kom'teto posėdis įvyko spalių 24 d. Brooklyne. Šiame suvažiavime buvo tartasi apie didelio Vytauto Didžiojo komiteto suorganizavimą. Pažymėtina, kad visi Amerikos lietuviai vieningai nutarė prie sukaktuvių rengimo prisidėti.

Lenkų mokytojų susivažiavimas Kaune.

Tenka labai dažnai išgirsti iš lenkų viršūnių, kad lenkų mokyklų Lietuvoje nėra. Lenkų spauda jau kelinti metai aimanuoja del lenkų mokyklų neva persekiojimo Lietuvoje. Tuotarp šiomis dienomis net Vilniaus lenkų laikraščiai padavė žinią, kad Kaune lenkų gimnazijos bute lapkričio 1 dieną bus lenkų mokytojų susivažiavimas. Štai tau ir nėra lenkų mokyklų. Net lenkų mokytojų susivažiavimai daromi lenkų gimnazijoje. Nuo savęs pridursime, kad Panevėžio lenkų mokytojų seminarija ruošia lenkus mokytojus tik N. Lietuvai, bet ir Vilniaus kraštui. Jau su tokiais mokytojais apie Valkinykus ir Varėną tenka mūsų žmonėms susidurti.

Iš Lietuvos-Latvijos santykių.

Spauda praneša, kad paskutiniu metu Lietuvos-Latvijos santykių padėtis žymiai pagerėjusi. Labiausiai kreipiama domė į prekybos sutarties sudarymą. Tuo dalyku jau nuo senai vedamos abiejų vyriausybių derybos, kurios greitu laiku bus galutinai užbaigtos sėkmingai. Paskutinės gi žinios praneša, kad Latvijos atstovas Lietuvoje p. Lepinš pranešęs savo vyriausybei apie tas, derybas labai palankioje Lietuvai dvasioje.

Del to Lietuvos atstovas Rygoje p. Dailydė suruošė iškilmingus pietus, kuriuose dalyvavo Latvijos prezidentas p. Zemgals. Be to dalyvavo Latvių Seimo pirmininkas p. Kalnins, premieras Celmins ir visa eilė kitų aukštų asmenų. Pietų metų viešpatavęs labai nuoširdus ūpas. Gal gi ir latviai galutinai pradės blaiviau žiūrėti į padetį ir mažiau dairysis Varšuvos linkui.

Dr. A. Račkus visiškai nugalėjo lenkus.

Apie d-rą Račkų mes buvome savo laiku rašę, kaip jis Amerikoje numizmatikų parodoje pagarsino lietuvių vardą. Dabar tenka apie jį štai kas parašyti:

Kai po numizmatikos parodos, kurioj lietuvis (Dr. Račkus) senovės pinigų skyrius turėjo geriausį į pasisekimą, amerikos lenkai ėmė visaip dr. Račkų šmeižti spaudoje ir tarp kitko parašė, kad tik nieko neišmanančius amerikiečius jis galėjęs apgauti. Dr. Račkus Čikagos numizmatikų susirinkime perskaitė, ką apie lietuviškų pinigų skyrių parašė kiti laikraščiai ir išvertė, ką rašė lenkai. Amerikiečiai išgirdę. kaip lenkai neteisingai atsiliepia apie Dr. Račkaus rinkinį ir kaip jie amerikiečius lenkiškuose laikraščiuose vadina neišmanėliais, labai užsigavo ir pasiūlė sudaryti tam tikrą publikacijos komisiją, į kurią būtinai įeitų Dr. Račkus.

Vienas lenkas ėmė protestuoti ir įrodinėti, kad Dr. Račkus nėra 100% amerikietis ir jį negalima esą rinkti. Bet jam buvo pastebėta, kad jis pats nėra 100% amerikietis ir Dr. Račkų vis delto išrinko, o apie jojo priešus susidarė dar neigiamesnė nuomonė amerikiečių tarpe.

Ūkininkų Sąjungos byla pasibaigė.

Šio mėn. 26 dieną Kauno Apygardos Teisme pasibaigė pagarsėjusi „Ūkininkų Sąjungos" byla del lašinių pristatymo kariuomenei. Mat savo metu „Ūkininkų Sąjunga" buvo apsiėmusi pristatyti kariuomenei lašinių. Pristatant lašinius buvo daroma klastavimų, būtent, užuot pirmos rūšies lietuviškųjų lašinių, pristatytojai pirkdavo daug blogesnius, amerikoniškus lašinius, išskusdavo Amerikos ženklus, kurių vietoj dėdavo savus.

Išėjus aikštėn klastai, partijos lyderiai — Mikšys, dr. Draugelis ir visa eilė kitų pristatytojų buvo patraukta teismo atsakomybėn. Jų byla buvo nagrinėjama dvi savaites ir pereitą šeštadienį paskaityta sprendimas. „Ūkininkų Sąjungos" vadai Mikšys ir dr. Draugelis nuteisti po 1 metus ir 3 mėn. kalėjimo, partijos finansų vedėjas Jasiukas — 1 metams ir 2 mėn. kiti po metus ir mažiau.

Pirmieji trys, paskaičius sprendimą, buvo suimti ir padėti kalėjiman.

— Šakiuose, N. Lietuvoje, mirė Ginzburgus 104 metų amžiaus; jojo sūnus 80 metų prieš tėvo mirtį atsiuntė jam iš Amerikos 20 dolerių.

Lietuvos užsienio prekyba.

Rugsėjo mėn. Lietuvos eksportas siekė 26 milijonų litų ir importas 27 mil. litų. Taigi praėjusį mėn. Lietuvon prekių įvežta už milijoną litų daugiau, negu išvežta. Rugsėjo mėn. kiek sumažėjo galvijų, sviesto ir celulozės išvežimas.

Per pirmuosius devynis šių metų mėnesius iš Lietuvos išvežta prekių už 224 milijonus litų (pernai per tą patį laiką už 183 milijonus), įvežta už 220 milijonų litų (pernai už 221 milijoną). Taigi, šiemet eksportas viršija importą 4 milijonais litų. Apskritai, matome, kad mūsų eksportas šiemet padidėjo, o importas sumažėjo.

Politinė apžvalga.

Prancūzų parlamentas spalių mėn. 22 d. pareiškė Briando vyriausybei savo nepasitikėjimą. Parlamentas panorėjo kalbėti apie dabartinę prancūzų užsienių politiką, ministeriai to nenorėjo. Balsavime ministeriai atsidūrė mažumoj ir turėjo pasišalinti. Toks Briando vyriausybės pasišalinimas turi didelės reikšmės ir prancūzai labai susirūpino, kokia dabar bus vyriausybė. Pamatan dedama užsienių politika. Vieni palaiko Briandą, nori taikytis su vokiečiais ir išsižadėti kai kurių karo laimėjimų; sutinka išeiti iš Pareinės krašto, svarstyti Saaros klausimą — žodžiu, jiems rūpi taika, ne karas. Kiti peikia Briando nuolaidumą ir taikingumą ir norėtų geriau organizuoti prancūzų sienas ir armiją. Pirmieji palaiko Haagoje priimtą politikos kelią ir sako: ką Briandas padarė, tai jau pabaigta, antrieji yra priešingi Haagos sumanymams ir įžiūri perdidelį taikingumą. Visi socialistai delegatai dedasi labai dideliais taikos šalininkais, kol savo rankose neturi valdžios. Kairiųjų vadas Heriotas šaukia: jokių sutarčių su vidurio partijomis, tik kairieji turi siekti ministerių vietų.

*

Anglijos laikraščiai buvo paleidę žinių apie jų ministerių pirmininko Makdonaldo atsistatydinimą. Vėliau ėmė rašyti, kad bus paleistas Anglijos nesenai rinktas parlamentas. Šiame parlamente darbo partija yra skaitlingiausia, bet daugumos neturi. Tai tokiam Makdonaldui, darbo partijos vadui, tenka labai skaitytis su konservatorių vadu Balduinu. Snowdeno pasisekimai Haagoje ir Makdonaldo kelionė Amerikon duoda vilties darbo partijos vadams, kad dabar naujuose rinkimuose jie dar daugiau laimėtų atstovų ir galėtų valdyti, kaip partijai patinka.

*

Lenkijos seimas susirinks Varšuvoje spalių m. 31 dieną. Lenkų visuomenė daug ko laukia iš šios seimo sesijos, bet nestinga ir tokių, kurie šypsosi iš seimo atstovų grąsinimų. Seimo dauguma neturėsianti drąsos griežčiau stoti prieš dabartinę padėtį, nes branginanti atstovo vietą. Vis delto partijos šiaušiasi ir patylomis ruošiasi pareikšti vyriausybės napasitikėjimą. Prancūzų parlamentas gal padrąsinsiąs ir Varšuvos seimą.

Varšuvos laikraščiai nedaug gali rašyti apie dabartinę padetį. Štai laikraštis „Robotnik" aprašė žymaus policininko komendanto Malesevskio avantiūrą restorane ir už tai teismas nubaudė tą laikraštį ir kitus, kurie tą žinią pakartojo, net 3 menesiams kalėjimo, neduodant galimybės užsimokėti pinigais.

*

Austrijoje įsigalėjo „stiprios rankos" vyriausybė. Keičiama konstitucija, kad politiką iš administracijos ir teismų pašalinus. Austrija bus taip valdoma, kaip valdosi Šveicarija ir Amerika. Prezidento valdžia stiprinama. Visiems Šoberio vyriausybės sumanymams priešinasi socialistai demokratai. Šoberis turi gerai suorganizuotą policiją ir visas socialistų riaušes žada suvaldyti. Bendrai Vienoje socializmas yra jau pasenėjęs dalykas. Gyvenimą stato naujos visuomenės jėgos.

*

Amerika derybose su Makdonaldu išsiderėjo, kad Anglija išsižadėjo teisės sulaikyti jūroje laivus ir juos reviduoti, Amerikos Jungtinės Valstybės pasižadėjo karo metu nešelpti ir neremti užpuoliko; bet kas tam kare yra užpuolikas, spręs pati Amerika, ne Ženeva ir ne Haaga. Tokia sutartis dar nepasirašyta ir ją metų bėgyje paruoš Makdonaldas ir Amerikos atstovas Dawes.

*

Italija su Prancūzija senai jau viena prieš kitą šiaušiasi. Italijoj valdo fašistas Musolini, Prancūzijoje — demokratai. Italai dabar norėtų sulyginti savo karo laivyną su pruncūzų laivynu. Prancūzai atsako: turime daug išblaškytų visose žemės dalyse kolonijų, tai mums reikalingas didelis laivynas; italams užteks ir mažesnio, nes jį laiko vienoje jūroje. Italai tokios prancūzų kalbos ir klausyti nenori ir eina prie to, kad Viduržemio jūroje turėti stipresnį laivyną už prancūzus. Italus šiuo metu palaiko anglų darbo partijos vadas Makdonaldas. Kaip matome, visi kalba apie taiką, bet visi viens kito bijosi ir kaip išmanydami ginkluojasi.

Lietuvių Banko atidarymas, kuris įvyko šią vasarą. Čia matome banko steigėjų didžiumą.

Sveikatos kampelis.

Angina.

Angina arba *uždegimas migdolų.— ryklės pareina daugiausia nuo persišaldymo.* Liga apsireiškia raudonumu ir patinimu migdolų (šalinių), kurie randasi iš abiejų mažojo liežuvėlio pusių. Patinimas jaučiamas ir iš lauko pusės gale žandikaulių. Ima skaudėti ryklę, ypač ryjant. Migdolai dažnai esti padengti baltai pilkomis plėvelėmis. Visa tai galima pamatyti šaukštuko kotu prispaudus liežuvį ir prieš šviesą ryklėn pažiūrėjus. Liga dažnai yra *karščio* lydima, kuris gali pakilti iki 39—40 laipsnių. Jeigu uždegimo apimti yra abu migdolai, tai jie, siekdami liežuvėlio, beveik užtveria ryklę, arba bent tarpas tarp jų būna labai mažas. Tokiais atvejais dargi skysto maisto priėmimas sukelia didelį skausmą. Angina sergant reikia būtinai atsigulti lovon. Liga tęsiasi 5—7 dienas ir daugiau, paskui tankiausiai su prakaitais praeina.

Gydymui daromi *gerklės skalavimai ir šildantieji kompresai.* Kompresas daromas šiuo būdu: suvilgius vandenin 3—4 kart sudėtą seno audeklo gabalą, išspausti, kad būtų tik drėgnas; šiuo audeklu apdėti gerklę nuo vienos ausies iki kitos, ant audeklo uždėti vaškuotą popierį arba ceratą (klejonką) taip, kad jį visai apklotų audeklą, ant to uždėti vatos ar šiltą skepetą. Toki šildantieji kompresai mainomi kas 3—4 valandos.

Plauti burnos vidus ir gerklė skalauti skystimu labai praskiesto permanganio kalio *(Kali permanganici).* Vienas mažutėlis to vaisto kriselis tirpinama virinto vandens stiklinėj. Jei būtų perstipru — dar atskiesti.

Toks gydymas turi būti taikomas prieš gydytojo atsilankymą. Kadangi *angina — liga nemaža* (gali kartais širdis sugesti, inkstų uždegimas ar reumatizmas prisimesti, įsesenėti ir t. t.), tai, ypač vaikams, reikalinga gydytojo kontrolė. Pas vaikus po anginos kartais ilgam laikui lieka padidėję migdolai ir palinkimas prie ligos atkritimo. Padidėja migdolai taip pat nuo pasikartojančios

PRANCIŠKUS MAŽURANIČAS.

Lapai.

(Vertimas iš chorvatiško).

Saulė visiems šviečia, bet ne visi mato jos šviesą.

1822 metų pavasarį kregždės parlėkusios į Slovėnų miestą Vilkuvą savo gūštoje augštame bokšte rado apsigyvenusį vagilį žvirblį.

Vagis grobikas jokiu būdu nesitraukė iš lizdo ir neklausė varomas.

Kregždės nuskrido pas kaimynes. Netrukus visas jų pulkas atlėkė, o kiekviena nešė snapelyje po dumblo gabalėlį.

Net dideliam žmonių būriui į jas žiūrint, nė kiek nesibaidydamos, užmūrijo purvais begėdį žvirblį jo pagrėbtoj sodyboj.

Aišku, kad žvirblis gynėsi, stengėsi snapu pramušti savo kapo sienas, bet viskas buvo veltui...

Pats, savo akimis, mačiau tą Vilkuvos purviną gūžtą, kurioje džiuvo, merdėjo užmūrytas grobikas...

Kaip sumaniai Slovėnuose gina kregždės savo gūžtas, — pamaniau sau:

O ką daro patys slovėnai, kada jiems kas namus užima?

O gi dažniausia daro taip, kaip ta skystarotė, pliuškė kielė, kuri, perėjimo aistrai kilus, nebesusivaldydama, net kielių priešui įsileido ir išaugina vaiką, nors tas naikina jos kiaušinėlius arba išspardo iš lizdo dar silpnus jos pačios vaikučius.

Taip... ne visi mato saulės šviesą.

PASIMOKĖ.

Sekmadienis. Šiandien valsčiaus tarybos rinkimai.

Du sodžiaus ūkininkai Jonas Lazdinis ir Petras Luišys dar šeštadienį susitarė eit bažnyčion anksčiau ir kelyje aptarti vieną svarbų reikalą.

— Žinai, Petrai!—tarė beeidamas Jonas. — Vakar nei iš šio, nei iš to, užvažiuoja pas mane ponas Vižinskis ir sako: „Na, Jonai, atvykau pas tave svečiuosna". Aš ir užšalau.

— Kvailas! — atkirto Petras. — Reikėjo pabučiuoti ponui vieną, kitą ranką ir prašyti pirkion.

— Aš taip ir padariau!—atsakė Jonas. — Tik ponas įėjęs labai raukėsi: mat, vištos buvo pirkioje. Bet apsidairęs pasišaukė visus mano vaikus ir ištraukęs saldainių pundelį pradėjo dalyti, o jauniausiąją mano dukrytę, Onutę, net pabučiavo. Paskui atsisėdęs už stalo sako: „Tur būt, Jonai, žinai, kad rytoj bus valsčiaus tarybos rinkimai? Taip, sakau. Vakar saltyšius mums pranešė. Tada jis vėl sako: „Žinau, kad tu esi protingas žmogus ir užtat atvažiavau pas tave pasitarti. Mes jau kandidatus į valsčiaus tarybą surašėm, tik reikia rytoj juos visus pravesti. Jūs, Jonai, su Petru Luišiu, kaipo protingesnieji viso valsčiaus vyrai, stovite sąrašo pirmoj vietoj".

Senis Petras išgirdęs, kad ir jį ponas Vižinskis paminėjo, net pasišokėjo iš džiaugsmo.

— Kad jam Dievas duot sveikatą! Vis, mat, ponas! ir manęs mužikėlio nepamiršo.

— Tai dar ne visa — pertraukė Jonas. — Prieš išvažiuojant davė dar butelį karčiosios... Liepė del linksmumo išmauti su tavimi. Atsisveikindamas padavė net ranką, prašydamas, kad šiandien ne tik patys, bet ir savo pažįstamus prikalbinėtum balsuoti už jo statomus kandidatus.

— O buteliuką tur būt vienas išmovei? — neramiai paklausė Petras.

— Kur tau vienas! Kad jau liepė su tavim, tai jau ir gersim abu.

Jonas siekė į sermėgą, ištraukė butelį. Pasijuto abu ir linksmesni ir drąsesni.

— Tik žiūrėk, Petrai, kad mums pasisektų, ko ponas prašė!

— Pasiseks! O jeigu kuris nors priešinsis, tai ausin ir baigta.

— Žinai, Petrai! Sunku mums gyventi su šitais mužikais. Ką gi mes be ponų darytum? Juk kad ir pernai. Kai priėjo žemę gategorijomis skirstyti, tai kad ne ponas Lapinskis, — netgi nežinotume, iš kurio galo ir pradėti. O jisai ir sako: „Jūs viso sodžiaus žemės daug daugiau, tai bus pirmos kategorijos, o mano antros".

— Ir visai teisingai?, — patvirtino Petras.

— Bet tai dar niekis,— jau karščiuodamas kalbėjo Jonas.

— Mes užpernai susirinkom į valsčių rinkti vaito. Tarp susirinkusiųjų buvo tik vienas ponas Pilvinskis. Tiesa, žmogus ne koks, bet vis tik ponas. Na mes ir nutarėme išrinkti jį vaitu. Bet štai iššoko tas durnius Staniulių Juozas, nelyginant Pilypas iš kanapių, ir kad pradės rėkt iš visos gerklės; „Vyrai ką jūs darot? Rinkime savo žmogų, kad ir Gustaitį! Žmogus protingas, susipratęs lietuvis!" Ir kad ne raštininkas, tai aš jam būčiau parodęs.

— Lietuvis?! — ėmė juoktis Jonas. Jau mano sūnus ta mužikiška kalba nekalbės. Aš savo Jurgutį jau šiemet paleidau mokintis į valdišką mokyklą. Tiesa, Juodgalvysna daug arčiau, bet apsimoka leisti!

— Žinai ir mano Kazelis eina šiemet į tą mokyklą — gyrėsi Petras. — Na ir graužiausi paskui. Kiek aš su juo privargau, vienas Dievas težino. Mat iš pradžių vaikas nemokėjo ten nė žodžio. Ateis būdavo iš mokyklos ir verkia. Ko verki?—klausiu „Ogi nežinau kaip lenkiškai vadinasi pirkia, duona, šuo". Na ir reikėdavo sėstis už stalo ir aiškinti vaikui „kata", „kliep", „piesa"... Bet jau dabar mano Kazelis — vyras! Po kelių metų gal ir pasirašyti išmoks...

Ir taip bekalbėdami du gudragalviu atėjo į bažnyčią.

Po pamaldų ponas Pilvinskis net suprakaitavęs bėginėjo po šventorių ieškodamas p. Vižinskio. Pamatęs jį, šoko vytis. Prisivijęs ir pasisveikinęs ėmė klausinėti: „Na kaip mūsų dalykai? Ar viskas nusiseke?" „O kas gali būti netvarkoj, kas nenusisekti?!" nusišypsojo p. Vižinskis. „Vakar tas kvailys Jonas šokinėjo, kaip prieš dievaitį" juokėsi p. Vižinskis.

— Buvai pas jį? - paklausė Pilvinskis.

— Buvau... Kai pasakiau, kad ir jis įtrauktas į sąrašą, vos neapkvaišo iš džiaugsmo.

— Žinai, man kartais net gaila tų mužikų — patėmijo Pilvinskis.

— Cha, cha, cha! Ko jų gailėtis?! žinai išvažiuodamas įkišiau dar baltakės buteliuką. Pasižadėjo, jei kas trukdys, nudėti vietoj. Tie mužikai, kaip avinai, tik mokėk juos pasukti, o jie viską tau padarys. Už buteliuką ir save parduos.

(B. d.).

anginos, kuri gali pereiti į *chronišką* ligą. Tokiais atvejais migdolų latakuose atsiranda tiršti pūliai (materija). Pasikartojančioji angina gali kartais pereiti į *pūlingą anginą* (skaudulys, ligonis negali nieko praryti ir kalbėti). Tokias *chroniškas anginas ir gerklės skaudulius sėkmingai gydo operacija*. Taip pat *balso užkimimas* (balso stygų uždegimas) gali paeiti nuo pasikartojančios anginos, be to nuo persišaldymo, *dainavimo ir rėkavimo sušilus*. Gydytis nuo užkimimo geriausia ramumu ir tylėjimu šildančiais kompresais, ir prakaitavimu.

Geriausia, žinoma, saugotis anginos. Kvėpuoti visuomet pro nosį, o ne pro burną, nes oras, pro nosį eidamas gerokai *apšyla*, apsivalo nuo dulkių, bakterijų. Kvėpavimas burna yra visokių ligų nuo persišaldymo priežastimi.

P. K—vičius.

KORESPONDENCIJOS.

Viln.-Trakų apskr

Giraitė, Valkinykų vals. Šio mėn. 15 dieną mirė Polocke darbštus ir uolus šv. Kaz. Draugijos narys — Valerijonas Lužys. Nuo šių metų vasario 1 dienos velionis Valerjonas tarnavo kariuomenėje: Mirė ne nuo ligos, bet nuo priešo rankos. Valerjonas buvo karštas tėvynės — Lietuvos mylėtojas.

Jo tėveliams, broliui, seselėms ir giminėms Liet. Šv. Kaz. Dr-jos skyrius reiškia giliausios užuojautos.

Svajūnas.

Švenčionių apskr.

Iš Adutiškio padangės. Adutiškio kampelis skaitomas, kaipo susipratusių lietuvių kampelis; tačiau reikia pasakyti, kad ne visas to kampelio vietas pasiekę yra šviesos spinduliai. Štai kad ir šaurinė Adutiškio padangės dalis kaip tai: Lasiai, Lazdinėnai, Lazdiniai (nors čia dalis jaunimo yra bent kiek susipratusio, betgi didesnioji dalis, priskaitoma prie „rizikontų"), Kavaltiškė, Mociškė, ir kiti lietuvių sodžiai, kur yra daug gražaus jaunimo, tik gaila, kad tas jaunimas, toli atsilikęs nuo tikro šių dienų gyvenimo. Žinoma, už jaunimo tamsumą ir apsileidimą netenka vien jaunimas kaltinti. Daug čia yra kaltos gyvenimo aplinkybės. Kad būtų kam jaunimas paraginti, padėti jam šviestis, gal tuomet būtų kitaip, nes mūsų jaunimas dar nėra galutinai susmukęs ir jame, nors maža tėvynės meilės kibirkštėlė, dar yra, iš jos dar galima sukurti ugnis.

Deja. Mums trūksta vadų! Trūksta tų vaidilų, kurie saugotų ir kurstytų mūsų jaunimo širdyse tėvynės meilės ugnelę.

Blogiausia betgi yra su šiais sodžiais: Kavaltiške ir Mociške. Mociškėj nuo kurio laiko veikia svetima mokykla, kurioje brukama į mūsų mažučių širdis tai, kas mums lietuviams nepageidaujama. Nebe įtakos ši mokykla ir į jaunimą. Juk tokiame sodžiuje, kaip Mociškė, niekuomet nesigirdėjo jokios kitos kalbos, apart lietuvių. Dabar jau kas kita. Jaunimas, o ypač mergaitės, pabendravusios nekurį laiką su mūsų „švietėjais", pavirto tikromis „šlėktėmis". O kad dar šlektnesnėmis pasirodžius, tai viena kita net ir „persikrikštyti" panori. Pavyzdžiui, iš Adėlės padaro Adeluņia, iš Karolės Karolcia ir t. p. Nemažiau keistai atrodo drapanų moderniškumas, nes čionykštės „panelės", nenorėdamos atsilikti nuo kepeliušuotų ponių, visomis keturiomis jas vejasi. Ir nors nuo Kalėdų duonos stinga, tenka tenkintis vien „zacirka," bet už paskutinius skatikėlius perkasi „kepeliušą". Kiti, virš minėtieji sodžiai bent kiek geresnėj padėty yra. Esant Lazdiniuose „Ryto" mokyklai, jaunimo dalis yra susipratusi, ypač vertos pagyrimo Lazdinių sodžiaus mergaitės, kurios nesiduoda svetimiems gaivalams, kaip tai Kavaltiškėj ir Mociškėj, o visur ir visuomet skaitosi kaipo lietuvaitės.

Kur kas blogiau su berniukais. Nuo kurio laiko įsivyravo biaurus paprotys — lošti kortomis iš pinigų. Čia praleidžiama daug brangaus laiko, gi prasilošę vagiliauna, o dažnai ir antausius viens kitam apdaužo. Keista bet gi, kad taip negražiai elgiasi ir tie, kurie vadina save susipratusiais lietuviais.

Prie progos paminėsiu dar kai kuriuos sodžius. Būtent: Vileitas, Aimunį ir Medinas. Šie sodžiai tikrai yra visų užmiršti, ir labai reikalingi pagalbos. Paimkim pavyzdžiui Vileitas. Tai yra vienintelis sodžius Adutiškio apylinkėj, turįs tiek daug jaunimo. Ir kad čia būtų, nors vienas žmogus bent kiek apšviestesnis, kurs galėtų padėti jaunimui, — tikras esu, kad šio sodžiaus jaunimas neatsiliktų nuo adutiškiečių, nes jaunimas yra gana doras ir blaivus, tik... tamsus. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus sodžius: — Medinas, Aimunį ir kitus. Taigi suglaudus visą, krūvon tenka pasakyti kad šis kampelis nors ir visų užmirštas ir apleistas, bet kad būtų, kaip sakiau, nors keletas apsišvietusių asmenų, jaunimas visai kitaip atrodytų.

Todel iš visų jėgų norėčiau sušukti, kad išgirskite visi, kas tik gali mums padėti; vadų duokite mums, švietiejų, nes mums sunku be jų.

Pingvinas.

Ašmenos apskr.

Byliai, Deveniškių vals. Po pasaulinio karo pradėjus kurtis lietuviškom mokyklom Rytų Lietuvoje, mes irgi 1923 metais pasiuntėme prašymą Vilniaus „Rytui", kad įsteigtų mūsų sodžiuje lietuvišką mokyklą. Prašymas buvo patenkintas ir tapo įkurta mokykla, kuriai pagyvavus 3 metų, 1926 m. susilaukėme tame pačiame sodžiuje svetimos mokyklos, kuri, žinoma, buvo įsteigta tam, kad trukdyti lietuviškai mokyklai. Kadaise buvome kaltinami, kad mokyklai butas neatatinka, kad vaikus vėlai užrašome ir t. t., tai šiemet, artinantis mokslo metams, pasistengėme išpildyti visus reikalavimus ir dar prieš mokslo metų pradžią rugpiūčio 29 d. surašėme vaikus. Bet atvykus lenkų mokytojai, vėl viskas virto kitaip. Ji ėmė rašyti mūsų vaikus į savo mokyklą grąsydama pabaudomis. Ir dabar, žinoma, nesiunčiant vaikų į jos mokyklą, ji tėvus baudžia. Kaip bus toliau, nežinia. Be „Ryto" mokyklos, sulaukėme Šv. Kazimiero Dr-jos skyriaus, ūkio retelio ir džiaugėmes, turėdami išvardytas draugijas ir mokyklą, kad jos gyvuoja mūsų sodžiuje, tik gaila, kad piktų žmonių pasielgimai trukdo.

Raiškinis

Lydos apskr.

Pelesa, Rodunės vals. Pas mumis šiemet gyvuoja dvi pradžios mokyklos— lietuviška „Ryto" mokykla ir lenkų valdiška. Lietuvių „Ryto" mokyklą iš Pelesos lanko 48 vaikai, o lenkų mokyklą— 1 (žodžiu — vienas).

Keleivis.

Suvalkų apskr.

Punskas, Seivų vals. Punsko miestelis nedidelis, turi apie 90 namų su 400 gyventojų. Didesnę gyventojų dalį sudaro žydai; visi kiti lietuviai, išskyrus vietos valdininkus ir keletą aplenkėjusių lietuvių. Mokyklos lietuviškos betgi nėra, o lenkiškos net 2 su 4 mokytojais, bet nei vienas jų lietuviškai nemoka nė žodžio, o juk mokyklas lanko vien lietuvių vaikai, neskaitant valdininkų vaikų, kurių yra tik keletas. Ir koks gali būti mokslas, jeigu vaikas nemoka tos kalbos, kurioje jam dėstoma.

Miestelyje yra 15 sankrovų, 4 aludės, 1 restoranas ir 1 degtinės monopolis, bet visa tai žydų rankose, išskyrus Bielauskaitės sankrovą ir antrą, ūkio ratelio, kuri dabar gan gerai gyvuoja. Truputį kalti betgi ir vietos žmonės, kad mažai palaiko savo sankrovas, o eina pas žydelius. Mat, mūsų žmonėms labai patinka žydai už tai, kad galima su jais derėtis del 2—3 skatikų.

Šarkakojis.

Įvairūs patarimai.

Klausimas. 1) Turiu pievos gabalą, kur visai žolė neželia. Pieva ne visai šlapia, galima būtų net išarti. Norėjau šiemet taip ir padaryti, bet susilaikiau, nes išaręs tą pievą visai palikčiau be šieno ir neturėčiau kur gyvulių ganyti. Prašau patarti, kas su tokia pieva daryti. kad joje žolė geriau augtų?

2) Kiek toliau nuo namų turiu kitą pievos, gabalą maždaug $^1/_2$ ha, kurioj labai įsiveisė samanos. Šioje pievoje samanų taip daug, kad su jomis nieko negalima padaryti. Mėginau akėti, bet be pasekmių. Žolės taip pat būna maža ir ta pati menka, nes daugiausia viksvos auga. Prašau patarti, kaip iš tos pievos išnaikinti samanas ir kas daryti, kad geresnė žolė augtų?

Karklelis.

Atsakymas. 1) Tokią pievą reiktų dabar tuojau, kol žemė dar ne šlapia, gerai išakėti pievinėmis akėčiomis ir duoti kokia 4 maišus kainito ir 2 maišus tomamilčių. Akėti reikia gerai, kad pievos paviršius visai pasidarytų juodas. Išbarstytas trąšas taip pat reikia įakėti. Manome, kad tai padėtų ir žolė kur kas geriau augtų. Dar būtų geriau, kad tokią pievą patręšus kompostu.

2) Kai del antrojo Tamstos klausimo, tai manome, kad tas pievos gabalas reikalingas nusausinimo. Jei pieva per šlapia, tai jokios priemonės nieko nepadės. Tokią pievą visų pirmiausia reikia nusausinti, kad sudarius augalams tinkamesnes sąlygas. Pievą nusausinus, imamės naikinti samanas. Samanas galima išrauti tam tikromis pievinėmis akėčiomis. Jei pieva labai samanota ir jei pievinės akėčios nieko negali padaryti, tai tuomet vartojama skarifikatorius. Be to, tokiai pievai naudinga dar duoti kalkių, kad sunaikinus kenksmingas rūkštis. Daugelyje atsitikimų šios priemonės padeda ir žolė pradeda augti kur kas geriau.

Klausimas. Už poros kilometrų nuo savo kolionijos turiu gabalą dirvos, kur sėju lubiną ir rugius, o kaip kada ir bulvių sodinu. Šiemet pavasarį ten pasėjau mėlynojo lubino, bet sėkla buvo menka ir todel menkai užderėjo. Pradžioje rugsėjo pasėjau rugius, kurie gana gerai sudygo. Bet dabar nežinia del kurių priežasčių rugiai vietomis pradėjo gelsti ir todel bijau, kad gali visai pražūti. Norėčiau duoti pirktinių trąšų, kad juos sustiprinus, bet nežinau kokių? Prašau patarimo.

Antanas B—dis.

Atsakymas. Matyti, žemė yra liesa ir rugiams trūksta trąšos. Tuo tarpu patartume nieko neduoti, o palaukti pavasario, kuomet galima bus išbarstyti kokia 6 pūdai salietros į vieną ha. Salietrą barsto paviršiumi, kai želmens visiškai sausi.

Klausimas. Pavasarį iškasiau duobes ir rudenyje norėjau sodinti vaisinius medelius. Medelių žadėjo duoti išmokėjimui ir išrašyti per vietinę Stefčiko kasą. Bet kai atėjo laikas, tai pasirodė, kad iš to nieko nebus. Todel aš dabar noriu medelių už pinigus nusipirkti, tiktai nežinau kur galima gauti gerų medelių ir kiek jie kainuoja?

Z. Švilpa.

Atsakymas. Gerų medelių dabar bus sunku gauti, nes pereitą žiemą labai nukentėjo visi medelynai. Patartume Tamstai palaukti ligi pavasario, o tada, manome, skiepų per Stefčiko kasą ištikrųjų bus galima gauti.

Klausimas. Rugsėjo mėnesį mūsų sodžių išskirstė į kolionijas ir man teko daug ganyklų, iš kurių turėsiu padaryti dirvą, bet nežinau, kas geriausia gali tokiose vietose užaugti — avižos ar linai, ir kaip žemę įdirbti?

Š.

Atsakymas. Iš po ganyklų dirva geriausia tiks rugiams. Jeigu šiemet rugiais neapsėjote, nes regis, jau nesuspėjote, tai pavasarį nepatariame sėti linų, nes linai reikalauja gerai išdirbtos žemės. Todel geriau tokias vietas užsėti avižomis, tai derlius bus kur kas tikresnis. Jeigu turite gyvulių mėšlo, tai galite tokias dirvas patręšti ir pavasarį užsodinti bulvėmis. Jeigu gyvulių mėšlo neturėsite, tai ganyklą reikėtų iš rudens išarti ir gerai išdrapakuoti, kad kuodaugiausia išrovus varpučio, kurį reikia sugrabuoti ir sudeginti.

Jeigu šio darbo neatlikote iš rudens, tai pavasarį jis daug užims laiko ir dirvą labai išdžiovins, be to, bus pavojaus perdaug suvėlinti avižų sėją, kas pas mus visai yra negaistina. Todel tokiuose atsitikimuose pirmais metais patartina sėti grikius, kuriuos galima pasėti daug vėliau, negu avižas.

Klausimas. Turiu kitą gabalą žemės už pusantro kilometro nuo savo kolonijos, kurį man neapsimoka tręšti gyvulių mėšlu, todel sėju rugius po rugių. Žemė čia smiltinė, apačioj prie molio negalima prisikasti, todel niekas kitas neauga, kaip rugiai ir tik ant labai mažo gabalėlio galima dar sodinti bulves. Rugiams beriu kas metai trąšų, bet derlius būna menkas. Todel prašau patarti, kas su tokia žeme daryti?

Š.

Atsakymas. Rugiai po rugių gana dažnai būna sėjami. Kad geriau užderėtų, į rugius sėkite seradelę, kurią pasui aparkite žaliajam mėšlui. Be to, naudinga dar berti tomamilčių ir kainito. Vienos dirbtinės trąšos tokiam atsitikime maža ką tepadės. Skiriamą bulvėms plotą reikia būtinai krėsti mešlu, labai būtų gera prie mėšlo pridėti durpžemio, jei jo yra. Jei nenorite taip toli vežti mėšlo, tai galite pasėti lubino žaliajam mėšlui, kurį aparti bulvėms galima pavasarį.

Klausimas. Mūsų apylinkėje nuo šių metų spalių mėn. 1 dienos užginta valdiškuose miškuose ganyti galvijai. Savų miškų neturime, todel užginymas ganyti miškuose privers mus pasilikti po vieną karvytę. Prašome patarti, kur šiuo reikalu kreiptis. Prašėme „lesnyčiaus" ir „nadlesno", bet tie atmetė mūsų prašymus.

Dėdė Untanas.

Atsakymas. Ar į savo „nadlesną" kreipėtės? Dėja, tą reikalą tiktai jis gali atlikti. Jeigu jo sprendimas atrodytų Tamstoms neteisingas, galite skųstis Vilniaus Miškų Direkcijai (Dyrekcja Lasów Państwow. w Wilnie; ul. Wielka 66). Geriausiai raštu; nepamirškite skunde pažymėti, kuo rėmėsi „nadlesnas" neleisdamas Tamstoms ganyti vald. miške.

Klausimas. Vokiečių okupacijos metu už paimtus gyvulius paliko kvitus, kurie ir šiandien pas mus guli. Be to, pas mus guli visuokių vokiečių markių, rusų rublių ir kitokių pinigų. Kas daryti su kvitais ir tokiais pinigais? Ar juos dar laikyti, ar jau jie amžinai žlugę?

Ateitis.

Atsakymas. Mūsų žiniomis, tie vočių rekvizicijos kvitai ir užsilikę seni rusų, kad ir caro rubliai ir vokiečių markės nustojo savo vertės ir jų jau niekas neima. Seniau kvitus dar rinko ir iš vokiečių reikalavo atlyginimo, bet neteko girdėti, kad kas būtų ką nors gavęs. Gal atsiras koks nors senovės daiktų mylėtojas rinkėjas ir ką nors už senus pinigus ir užmokės. Bet daug tikėtis netenka.

— Ministeris Zaleskis, nuvykęs Rumunijon, lankosi pas rumunų vyriausybės narius ir tariasi; jau dabar galima spėti, kad didžiausiai abi šalys susirūpinę nepriklesit prie sudarytų po karo sutarčių revizijos.

— Čekoslovakijos ministerių kabinetas atsistatydino; po d-ro Tukos nuteisimo matomai, šalyje eina bruzdėjimas.

— SSSR vis gaudo baltagvardiečius, kaltina juos suokalbių ruošime ir šaudo; neseniai sušaudyta 12 karininkų ir daug nuteista kalėti.

— Prancūzų tautininkų komitetas kreipėsi į prezidentą Dumergą prašydamas paleisti parlamentą, jei naujai sudarytasis ministerių kabinetas darytų nusileidimų vokiečiams.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Naujas Lietuvos karo atstovas Paryžiuje.

Lietuvos spauda praneša, kad neseniai Lietuvos karo atstovu Paryžiuje liko paskirtas generalio štabo pulkininkas Vladas Skorupskis. Jis iki tol vyriausiame štabe ėjo ypatingų reikalų karininko pareigas.

D-ro Basanavičiaus vardo liaudies universitetas Marljampolėje.

Šio mėn. 13 dieną Marijampolėje buvo iškilmingai atidarytas D-ro Jono Basanavičiaus vardo liaudies universitetas. Jį suorganizavo to paties vardo mokytojų Sąjunga. Prie progos reikia suminėti, kad dabar Lietuvoje veikia trys mokytojų Sąjungos: d-ro Jono Basanavičiaus vardu, Katalikų Mokytojų Sąjunga ir Profesinė Mokytojų Sąjunga.

Nauji mokyti karininkai.

Nesenai sugrįžo Lietuvon iš užsienių baigę aukštuosius karo mokslus: kapitonas Juozas Navakas ir kapitonas Juozas Steponaitis. Karvelis ir Navakas baigė karo akademiją Čekoslovakijoje, Steponaitis—Belgijos karo akademiją.

Pirmas lietuvis-lakūnas.

Spalių mėn. suėjo lygiai 10 metų, kai pradėjo savarankiai skraidyti lietuvių aviacijos karininkas karo lakūnas, dabar eskadrilės vadas, kapitonas Stašaitis.

Čiurlionienės paskaitos.

Sugrįžusi iš Ženevos mūsų rašytoja p. Z. Kymantaitė-Čiurlionienė, kuri paskutiniame Tautų Sąjungos susirinkime buvo Lietuvos delegacijos nariu, laiko dabar paskaitas Kaune, Klaipėdoj ir kituose Lietuvos centruose apie taikos ūpą Europos vakaruose. Daug kreipia dėmesio savo paskaitose į tautinį ir tarptautinį moterų darbą. Ji šiemet taip pat dalyvavo moterų kongrese Čekoslovakijoj.

Šliaužia atgal.

Pereitą savaitę „draugiška" latvių spauda Rygoje paleido prasimanymų apie kažkokius bruzdėjimus Lietuvoje, apie tariamąjį Geležinio Vilko sąmokslą ir t. t. Tas žinias tuojau pagavo vilniškė lenkų spauda, ir su pasigėrėjimu paleido stambiomis raidėmis dar labiau bauginančių žinių apie tariamąjį bruzdėjimą Lietuvoje. Bet jau kitą dieną, nutilo, lyg susigėdinusi, ir apie tai nė žodžio. Ir tik po kelių dienų smulkiu šriftu pranešė, kad Lietuvoje nieko panašaus nėra buvę.

Prie šio dalyko turime tik tiek pridėti, kad jau nuo senai veikia tam tikros reptilijos, kaip Rygoj, taip ir Vilniuje, kurios leidžia visokiausių prasimanymų apie Lietuvą. Ir tik, kaip toms reptilijoms suduoda kas lazda per galvą, jos uodega sukdamos šliaužia atgal. Bendrai tų reptilijų leidžiamose apie Lietuva žiniose, 99% yra melo.

Senųjų archivų grąžinimas Lietuvai.

Spauda praneša, kad šiomis dienomis tarp Sovietų Rusijos ir Nepr. Lietuvos atstovo Maskvoje p. Baltrušaičio susitarta del archyvų grąžinimo Lietuvai. Tam dalykui jau ir komisija sudaryta, kuri artimiausiu metu pradės svarstyti praktiškas grąžinimo priemones.

Žydų mokyklos Lietuvoje užsidaro.

Šiais mokslo metais Lietuvoje užsidarė net 3 vidurinės žydų mokyklos: 1 Kaune ir 2 Rokišky. Visose uždarytose mokyklose mokslas buvo pastatytas labai žemai ir taip pat maža buvo mokinių. Pastebiama kartu, kad daugelis žydų leidžia savo vaikus lietuviškosna mokyklosna.

VIETOS KRONIKA.

Keturių dienų atostogos.

Visose vidurinėse ir pradžios mokyklose nuo lapkričio mėn. 1 dienos paleidžiama moksleiviai keturioms dienoms atostogų. Mokslas prasidės lapkričio mėn. 5 dieną.

Pirmas lietuvis — teismo aplikantas.

Teisių magisteris p. Antanas Juknevičius spalių mėn. 24 d. tapo prisaikdintas ir įstojo į teismo aplikantus. Tai yra pirmas mūsų tautietis, kuris eina darbuotis šioje srityje. Jam iš visos širdies linkime laimingai atlikti aplikanto praktikos darbus, pasiekti savo tikslą, o podraug įgyti ir teisių daktaro laipsnį.

Nauji kvalifikuoti mokytojai.

Šiomis dienomis pasekmingai išlaikė paskutiniuosius egzaminus mokytojo cenzui įgyti p.p. Anusevičiūtė Pranė, Plenytė Julė, Čenytė Jadvyga ir kit.

Kartu su jomis džiaugiamės, kad pasisekė nugalėti visas kliūtis ir gauti tą nelemtąjį popierėlį, kurio taip reikalaujama, nors nė truputi nei mes nei visa letuvių visuomenė neabejojo, kad jois taip pat gerai buvo kvalifikuotos ir be tokio popierėlio. Prie progos galime pridurti, kad ir kiti mūsų mokytojai su tokiomis pat pasėkomis būtų išlaikę tuos egzaminus, jei tik jiems nebūtų pastoję kelią prie egzaminų visokie formulumai, kurie ir gi ne nuo mokytojų ir lietuvių visuomenės parėjo.

Tymai plinta.

Spauda praneša, kad paskutiniu metu Vilniaus krašte pradėjusi plisti tymų (adros) liga. Taip pav. pereitą savaitę visoj valvadijoj užregistruota šimtas susirgusių. Daugiausiai serga Disnos apskrity.

Liūdnos žinios iš Braslavės padangės.

Teko mums sužinoti, kad Drukšės (Dryświaty) parapijoje klebonauja jau ketvirtus metus kun. Brukwicki's. Naujai sudarytoje Tilžės parapijoje klebonauja kunigas poznanietis. Jie abu lietuviškai nemoka. Miežionių parapijoj klebonauja ir gi nemokąs lietuviškai kunigas. Visos trys čia paminėtos parapijos yra maišytos ir daug parapijiečių, ypač senesnių moterėlių, negali su klebonais susikalbėti.

Quis non habet kabylkis — piechatare debet.

Lenkų dvarininkų organe „Słowo". Nr. 247 tilpo straipsnis, raginantis lenkus įnešti sumanymą įvesti paulyje lotynų kalbą, kaipo tarptautinę. Straipsnyje tai siūloma tik todel, kad lenkų nepralenktų italai arba vokiečiai. Žinoma, visa tai daroma pasireklamuoti ir net siūloma sudaryti Lenkijoje lotynų kalbai platinti komitetas.

Tai, aišku, yra tik kaikurių lenkų, sergančių savo išaukštinimo liga, iliuzijos, nes rimtai galvojantieji lenkai negi norės grąžinti XVII-XVIII amžių lotynų kalbą, kuri pav. skambėdavo „quis non habet kabylkis — piechatare debet" (kas neturi kumelės — pėščias turi vaikščiot). O juk antra vertus, mūsų krašte iki šiol ta pati XVIII amžiaus lenkų kultūra netoli tenužengė.

Lunatikiai pradeda regėti.

Jau mes nekartą rašėme, kad Vilnius ekonominiu atžvilgiu galutinai bankrutuoja ir kad esant šių dienų politinei padėčiai, nėra jokių priemonių, jokių būdų išgelbėti jį iš merdėjimo. Žinoma, į tai mažai kas kreipia domės, nors antra vertus, žinant šio krašto lenkų gyventojų pasyvumą ir tuščią gyrimąsi savo „laimėjimais", stebėtis tuo akių užmerkimu netenka. Bet užtat Vilnius, įsakius, pasipuošti moka, tik pasipuošimui ir pseudodžiaugsmui praėjus, kai gyventojus užgula neišbrendamas medžiaginis skurdas, vienas kitas tų pačių lunatikų sustoja laipiojęs ir ima žmoniškai kalbėti. Štai pereitą penktadienį „Słowo" įsidėjo straipsnį, pavadintą „Vilnius gyvena iškilmėmis — Vilnius ūkiškai miršta". Nekartosime tų aimanavimų ir griaudžių verksmų, kad Varšuva neduoda pinigų, bet tik paduosime vieną mažą ištaukėlę iš to staipsnio, kurioje trumpai ir suglaustai atpasakotas Vilniaus gyvenimas.

„Ir taip, uždarius Vilniaus Mūgę (kalbą apie pernai metais suruoštą Vilniuje parodą) ir nuėmus pavilijonus, Vilnius pametęs neįvykdomas svajones grįžo prie, kasdienio pilko gyvenimo: *bankrotų, protestuotų vekselių, sekvestratorių, ligonių kasos, grindimų plėšimų (zrywanie bruków), sanitarinių protokolų, namų tėpliojimų ir iškilmių dienomis vėliavų iškabinėjimais*(Mūsų pabraukta)". Štai Vilniaus vaizdas, kurį jau mato patys lenkai, nusiėmę savo rausvus akinius. Komentoriai nereikalingi, kaip lygiai nereikalinga minėti ir kitos straipsnio ištraukos.

Tik kartu su autoriumi galime pasakyti: „Vargšas mirštantis Vilnius". Ir dar pridėti: „Atgis jis tuomet, kai nustos būti provincijos miestu".

Keliai.

Plentas iš Vilniaus Gardinan per Rodunę ir Užraistį (Zabłocie) jau baigtas ir šiomis dienomis pradėta važinėti. Plentas iš Vilniaus Lydon labai sunkiai daromas. Šią vasarą pasistumėta vos 5 kilometrai. Greičiau darbai eina ant plento iš Vilniaus į Vydžius. Visi šie plentai anot lenkų spaudos turį didelės valstybinės reikšmės.

Mirusiųjų kapų lankymas.

Kaip kitais metais, taip ir šiemet Vilniaus lietuviai ruošiasi vėlinių dieną aplankyti mirusiųjų lietuvių kapus. Lapkričio mėn. 2 d., reiškia vėlinių dieną, 3 val. po pietų norintieji dalyvauti kapų lankyme, renkasi šv. Mikalojaus bažnyčioje, iš kur eis į kapus.

Pageidaujama būtų, kad vietos lietuvių visuomenė kuoskaitlingiau prisidėtų prie to gražaus papročio.

Redakcijos atsakymai.

P. Raškiniui. Korespondenciją iš Bylių įdėjome, kitos nėtilps, nes nėra nieko nauja.

P. Aug. L. Perdavėme „Jaunimo Draugui."

P. Vl. Burei. 9 zlotus gavome Ačiū. Nežinome tiktai kam siųsti, nes Tamsta nepažymėjai, o mes Amerikoje turime diktokai prenumeratorių.

Šv. Kaz. Draugijos Skyriui Linkonyse. 25 zlotus gavome. Ačiū. Kalendorius išsiuntėme.

P. A. Š. Į Tamstos puklausimą įdėjome atsakymą „Vıln. Ryt." 48 (54) numer. Prašome paieškoti.

P. Mačiusiam. Netilps, nes korespondencijoje nėra nieko nauja.

P. Rudenėliui. Vieną korespondenciją sunaudosime, kita netilps.

Trumpos žinios.

— Ukrainai patekę čekoslovakams reikalauja antonomijos ir tuo klausimu kreipėsi į Tautų Lygą; dabar jie gavo iš Tautų Lygos atsakymą, kad jų antonomijos klausimas bus svarstomas artimiausiame tarybos posėdyje.

— Pavesta sudaryti nauja Prancūzijos vyriausybė radikalui Daladier; į tą vyriausybę pasižadėjo įeiti ir Brianas, kaipo užsienių reikalų ministeris.

— Pareinės evakuacija eina sparčiai; ypač skubiai išeina anglai ir belgai, kiek lėčiau — prancūzai.

Įvairenybės.

Surasta žiauri indų sekta Europoje.

Neseniai Prancūzijoje Liono mieste policija susekė vieną paslaptingą indų sektą, kuriai priklausė iš Indijos atvykę indai. Šios sektos nariai garbino dievą Lokapalą ir aukojo kruvinas žmonių aukas. Paskutinė auka buvo madame Hodoyer, žymaus Liono advokato žmona, kuri neseniai buvo ištraukta iš Ronos upės nuoga, su šilkine virve ant kaklo. Aukštasis tos paslaptingos sektos kunigas buvo indėkinas, kilęs iš tolimosios Indijos. Paskutiniu laiku jis tarnavo Liono banke. Policijai susekus sektą, jis kažkur be pėdsakų išnyko. Policija sektos bažnyčioje rado visokių pergamentų, kur aprašoma, kaip šis žiaurusis kultas prieš šimtmečius ir garbintojų dievo Lokapala garbintojų buvo atliekamas.

Namas iš senų laikraščių.

Viena Amerikos šeimyna, p. Stenman su žmona, netoli Massaschusetto pasistatė sau vasarnamį, visą iš senų laikraščių, tiktai langai, durys ir kiti namo griaučiai padaryti iš medžio. Pamato nėra, namas pastatytas ant plačių lentų. Kvadratiškai sukarpyti laikraščiai iš lauko skiedomis sujungiami ir sutvirtinami. Pastatytas namas du kartu nudažytas alyviniais dažais. Laikraščius savo namukui juodu ruošė per dvejus metus. Namukas gerai laikosi, ligi šiol iškentė visas audras ir lietus.

Atgija rusų caras.

Rusų caristų organizacijos Kopenhagos skyriaus pirmininkas majoras Brandt buvusiam caro sekretoriui ir kitam žymam Berlyno rusų kolonijos žmogui Bečajevui pranešė tikriausių žinių, kad caras su šeimyna dar gyvas. 1917 m. Ekaterinburge caro bolševikai neužmušę. Taip pat esąs gyvas caro brolis Mykolas. Caro sesuo Olga, kuri gyvena Kopenhagoj, toms žinioms dar netikinti.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.